

ζωικά παιχνίδια

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η «ζωή παίζει πολλά παιχνίδια» λέμε συχνά. Αυτό ισχύει και για την πρόεδρο της βουλής. Όμως ζωικό καλείται και το κάθε τι που ανήκει στα ζώα. Τα παιχνίδια με ζώα είναι πολλά. Εδώ θα αναφερθώ σε φράσεις και λέξεις και παρομοιώσεις σχετικά με ζώα, και τις παραδοξότητες τους

ΤΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡΟΜΟΙΩΣΕΩΝ

A

Αλογομούρης

Βλ. [#Ιπποδρομακίας](#)

B

βγάλαμε λαβράκι

το λαβράκι [αρχ. λαβράκιον υποκορ. του λάβραξ] είναι ψάρι με στενόμακρο σώμα και με γκρίζο, ασημί και λευκό χρώμα. 2. (μτφ.) μεγάλη, εξαιρετική επιτυχία: Πιάνω / ψαρεύω / πετυχαίνω / βγάζω / ξετρυπώνω λαβράκι .

Βόδι

Ο αρχαίος βους. Κατ' ακριβειαν είναι ο ευνουχισμένος ταύρος. Συνώνυμο του βλάκας.

Γ

Γόπα

Ψάρι ασήμαντο και φθινό.

Η λέξη χρησιμοποιείται για να δηλώσει το αποτσίγαρο. Ίσως γιατί τηρούμενων των αναλογιών,

1. αποτελεί το 1/4 του μήκους του τσιγάρου
2. Είναι καφετιά (όπως και ο καπνός)
3. και επειδή την πετάμε σαν φθινοπραγμα.

γοπαδόρος

Αυτός που συλλέγει και καπνίζει γόπες δηλ. αποσίγαρα.

Ενασχόληση που ίσχυε παλαιότερα αλλά τώρα έχει εκλείψει. Έτσι ονομάζονταν αυτός που κάπνιζε αποσίγαρα που έβρισκε πεταμένα στο δρόμο. Τα καμάκωνε με ένα ειδικό μπαστούνι που κρατούσε και το στο άκρο του είχε ένα καρφί. Η γόπα με αυτή την σημασία προϋπήρξε του γοπαδόρου. Εξ άλλου οι γόπες δεν ψαρεύονται με καμάκι. Ο εχθρός του γοπαδόρου ήταν οι πίπες τσιγάρου που αφήνουν ελάχιστο υπόλοιπο (γόπα). Εχθροί επίσης είναι οι αναίσθητοι καπνιστές που πετούν αποσίγαρα στα δημόσια ουρητήρια. Οι γόπες αυτές βρέχονται δεν ανάβουν.

Γριά καρακάξα

(οικ., μειωτ.) χαρακτηρισμός γυναίκας άσημης και φιλοκατήγορης.

[μσν. *καρακάξα* < *καρακάκισσα* (βόρ. διάλ.) με συγκ. του άτ. [i] < *κορακόκισσα* (ηχομιμ. επίδρ. της κραυγής *καρακά*) < *κόρακ(ας)* -ο- + *κίσσα*]

Οι γριές, χήρες κατά κανόνα, ήταν πάντα μαυροφορεμένες.

Ό Ρώσος βλέπει σαν καρακάξα κι' είναι πονηρότερος από τόν διάβολο (Ουκρανική παροιμία εις βάρος των Ρώσων)²⁴⁴

Δ

Δες πως κοιμάται το ζώον!

Ορισμένα ζώα κοιμούνται όρθια: τα άλογα, οι καμηλοπαρδάλεις, οι ζέβρες και τα φλαμίνγκο. Αν και δεν θεωρούνται κουτά η φράση αυτός κοιμάται όρθιος λέγεται για άνθρωπο βλάκα που δεν κατανοεί τι γίνεται γύρω του.

Δουλεύει σα σκυλί

πλην του κυνηγόσκυλου και του τσοπανόσκυλου κανένα άλλο σκυλί δεν δουλεύει, παρόλα αυτά λέγεται για άνθρωπο που εργάζεται εξουθενωτικά.

Δυνατός σαν ταύρος

Ανεκλήθην σύμβολο δυνάμεως. Την δύναμη όμως του ταύρου δύσκολα μπορεί κάποιος να την εκμεταλλευτεί γιατί είναι βίαιος, ορμητικός και ατίθασος. δύσκολη και

ζωικά παιχνίδια

αποφασιστική δουλειά είναι **να πιάσεις τον ταύρο από τα κέρατα**. Το όμοιο βόδι σημαίνει τον βλάκα.

Ε

Έγινε Τσίρος

Αδυνάτισε η είναι αδύνατος.

Ο τσίρος είναι αποξηραμένος σκόμβρος (σκουμπρί). Ιδιαίτερος λεπτό ψαρί αφού έχει χάσει όλο του το λίπος. Λέγεται για πολύ αδύνατο άνθρωπο. Μερικές φορές λέμε έγινε σαν σκουμπρί.

Είναι αυτή μια Τσαπερδόνα

για μικρό κορίτσι ή κοπέλα ζωηρή, χαριτωμένη και καταφερτζού:

Από τον αρχαίο **Σαπέρδη** (το ψάρι κορακίνος)

είναι αλεπού

Η αλεπού είναι το παγκόσμιο σύμβολο της πονηριάς.

Περισσότερα στην σειρά του ΑΕΝΑΟΝ, ΒΡΕ ΖΩΟΝ [αλεπού](#).

Λέγεται (με κάποια δόση θαυμασμού) για άνθρωπο πονηρό.

Στα παραμύθια η αλεπού λέγεται κυρά-Μαριόρα (παραλλαγή του μαργιόλα¹ = πονηρή), ο λύκος λέγεται κυρ-Νικολός < Νίκος = Λύκος, η Αρκούδα Μάρκος < Άρκτος.

είναι αητός

πανέξυπνος άνθρωπος.

Στα δημοτικά τραγούδια συμβολίζει τον κλέφτη του 21. Πβλ. «Ένας αητός καθότανε», «σε ψήλο βουνό σε ριζιμιό χαράκι κάθετα αητός»

Βλ. και σαΐνι, ατσίδα, γάτα

είναι ατσίδα

Η αρχαία ικτίς ή κν νυφίτσα πανέξυπνο ζώο.

Για άντρα λέμε ο ατσίδα.

---

¹ Από το τουρκικό *marjol* ή βενετικό. *marjol* : κατεργάρης, πονηρός

είναι γάτα

Πανέξυπνος.
Πβλ. Είναι γάτα είναι γάτα
Ο κοντός με τη γραβάτα.

είναι ένα αγρίμι

Αγριοκάτσικο, κρι-κρι.
Λέγεται για ατίθασο και άτακτο παιδί.

είναι κότα

χαζή γυναίκα όπως και κλώσσα.

Είναι ξεφτέρι

Πανέξυπνος όπως σαΐνι, τσακάλι, ασιίδα
Μον ξεφτέρι < ξεπτέριον (ανομ. τρόπου άρθρ. [pt > ft], αποφυγή της χασμ. και α-
ποβ. τελικού συμφ.) < εξυπτέριν, εξυπτέριον < ελνστ. όξυπτέριον (παρετυμ. εξ-
πτερ(ό) -ιον) υποκορ. του ελνστ. όξυπτερος `με γρήγορα φτερά']

Είναι πολύ ζών!

Το ζών ως ουσιαστικό δεν επιδέχεται παραθετικά. Δεν υπάρχει υπερθετικός του
Ζών (πχ. Ζωότατος) ή είσαι ζών ή δεν είσαι.
Το "πολύ ζών" έρχεται να καλύψει αυτό το κενό.
Και το "Ζωντόβολο" λειτουργεί αναλόγως.
Ενιοτε χρησιμοποιείται η λεξη χαιβανι (τουρκ hayvan = ζών).

είναι σαΐνι

Πανέξυπνος άνθρωπος.
Δάνειο από το τουρκικό σαΐνι = γεράκι ο αρχαίος ιέ-
ραξ από το αρχαίο ρήμα ιημι , ήγουν φέρεσθαι, εν τω
αέρι ραδίως ^{641.137}
τα γεράκια είναι πανέξυπνα και γρήγορα και τα χρη-
σιμοποιούσαν για κυνήγι. Ειδικοί εκπαιδευτές, οι ιε-
ρακαριοι, τα φρόντιζαν και τα εκπαίδευαν

έφαγε το ξύλο της αρκούδας

Από τα μαρτυρία του ζώου προκειμένου να μάθει διάφορα κόλπα. Πβλ. *Θα σε χορέψω στο ταψί*. Την «εκπαίδευση» δια της παραδοσιακής μεθόδου του ξύλου αναλάμβανε ο αρκουδιάρης, γύφτος κατά κανόνα, καλούμενος τότε **αρκουδόγυφτος**, που κατόπιν την τριγύριζε στις γειτονιές. Βλ. λ. [αρκουδιάρης](#)

είναι ένα σκέτο κοπρόσκυλο

το σκυλί του δρόμου. Πρότυπο τεμπελιάς.

έγινε λαγός

έφυγε γρήγορα. Επειδή ο λαγός είναι ταχύπους και δειλός.

είναι τσακάλι

Πανέξυπνος. Το τσακάλι είναι πτωματοφάγο. Έχει την ευφυΐα να καρπούται από την εργασία των άλλων. Πβλ. Τσακαλώτος (επώνυμο).

ελαφάκι

το ελάφι είναι χλιοτραγουδημένο για την κομψότητα του.

Νεαρή λυγερή γυναίκα παρομοιάζεται με ελαφάκι

... Μόν' κλαίω τα μάτια τα γλαρά,

το λυγερό κορμάκι

τ' αγρίμι το **ελαφάκι**

Που ήτανε δώδεκα χρονών,

παρθένα Παναγιά μου

κι έλαμπε η γειτονιά μου

ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ - ΤΟ ΧΡΙΣΤΙΝΑΚΙ

έχει γαϊδουρινή υπομονή

ένα από τα προσόντα του πολύπαθου γαϊδάρου.

έχει μνήμη ελέφαντα

Ο ελέφαντας θυμάται πολύ καλά και τις κακίες και τις ευεργεσίες που του έκαναν οι άνθρωποι.

Εχίνος

Ο κν αχινός. Αρχαία ονομασία για το γυναικείο αιδοίο λόγω του πυκνού και μελανού τριχώματος του.

Z

ζαργάνα μου

Η ζαργάνα είναι ιδιαίτερα ευλύγιστο ψαρί και χρησιμοποιείται σαν παρομοίωση για γυναίκα παρόμοιων προσόντων

I

Ιπποδρομιακίας

Από το άλογο =ίππος > ιπποδρόμιο . αυτός που παίζει παθιασμένα στον ιππόδρομο κν. [αλογομούρης](#)

K

κάνει την πάπια

ακριβέστερο κάνει τον παππία. βλ. [μια πάπια μα ποιά πάπια](#)

κάνει το κουνέλι

αποφεύγει την εμπλοκή του. Το κουνέλι και ο λαγός ζαρώνουν και κρύβονται. Πβλ .πτωξ =**πτώξ, ό**, γεν. *πτωκός, (πτώσσω)* όπως το *πτάξ*, φοβισμένο ζώο, δηλ. λαγός, σε Ομήρ. Ιλ., Θεόκρ.· επίσης, *πτῶκα λαγῶν* (με δύο ουσ. να συνάπτονται, όπως στα *ἴρηξ κίρκος, σῦς κάπρος*), σε Ομήρ. Ιλ. Από εδώ και το επιθετο πτωχός.

Κλώσα

Βλέπε κότα

κοκορεύεται

Αντιθέτως προς την κότα, ο κοτος (κόκορας) θεωρείται ότι δημιούργησε το ρήμα κοτάω =τολμώ.

Κοράκια

Οι νεκροπομποί , οι νεκροθάφτες λόγω την μαύρης ενδυμασίας που φορούσαν. Συνώνυμο :ρακοφόροι [βλ. λ. φράκο](#) και λήμμα [κόρακας](#)

κοράκιασα από τη δίψα

κορακιάζω Ρήμα 2.1α μετ. παρ. κορακισμένος : (οικ.) διψάω υπερβολικά.

[κόρακ(ας) -ιάζω (από την εντύπωση που προξενεί η κραυγή του)

Ή από το τουρκικό *kurak* `στεγνός, ξερός´ -ιάζω, με παρετυμολογία από το κοράκι] όμως ο Γαληνός ήταν πολύ παλαιότερος από κάθε τουρκική επίδραση και χορηγούσε κορακίνη σφραγίδα για τον πονόλαιμο.

Κορακίνος ως επίθετο σημαίνει μαύρος.

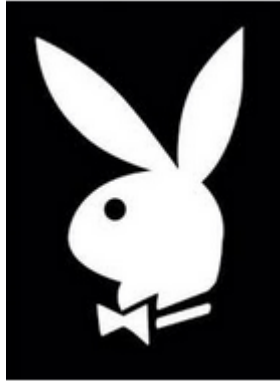
Φράση: κάνω «κρα» για κάτι : επιθυμώ εντόνως.

Κοταω

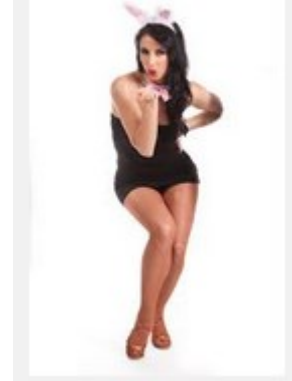
Ο αλέκτωρ (κότος) είναι τολμητής, και καυχηματίας. Για αυτό και κοτάει ή καυχάται δηλ κοκορεύεται. Οι κλασικοί ετοιμόλογοι (Τριανταφυλλίδης, Μπαμπινιώτης, Κουκουλές) το ετυμολογούν από τα κοττια ζάρια, κότσια .

Πχ. *Αν κοτάει, ας πάει να τον βρει και να του τα πει.*

Κουνελάκι

Νεαρό ημίγυμνο φωτομοντέλο του περιοδικού Playboy. Αγγλικά bunny. Συγγενικό το μπανιστήρι αλλά προέρχεται από το ελληνικό βαλανειον > balaneum> bagno> Μπάνιο.

κροκοδείλια δάκρυα

γενικώς τα ερπετά δεν κλαίνει. Μάλλον από το νερό που τρέχει από τα μάτια του κροκόδειλου όταν αναδύεται. Πάντως δεν βγάζει φωνές, κλάψες κλπ. Λέγεται για αυτούς που δείχνουν υποκριτικά θλίψη.

κύκνειον άσμα

εσφαλμένη παράδοση ότι ο κύκνος τραγουδάει όταν πεθαίνει. Έτσι λέμε το τελευταίο έργο κάθε δημιουργού.

Κλωσούσα

Βλ. σουσουράδα. Μητρωνυμικό Επώνυμο Κλωσούσες.

Λ

Λαγοκοιμάται

Κοιμάται ελαφρά όπως ο λαγός λόγω της δειλίας του.

Μ

μαζεύτηκε όλη η μαρίδα της γειτονιάς

Συγκεντρώθηκαν όλα τα μικρά παιδάκια της γειτονιάς.

Μαρίδα από το αρχαίο. Σμάρις (πβλ. Σμάρι =μελισσες, μυγες, ψαρια) .

Μαυρο φιδι που σ' έφαγε

Η οχιά είναι μαύρη και ιοβόλος. Η φράση έχει απειλητικό χαρακτήρα παραλλαγή σαφέστερη : «*θα σε φάει το μαύρο φίδι*»

μαύρη σαν καλιακούδα

Φράση κλισέ στα Δημοτικά τραγούδια

Μαύρη μαυρίλα πλάκωσε *μαύρη σαν καλιακούδα*.

ζωικά παιχνίδια

jackdaw, *Corvus monedula*

ΣΥΝΩΝΥΜΑ: κάργια (Από το τουρκικό: küçük karga) , Κολιός, καλιακούδα, καρ-
κάξα.

μελανούρι μου

κακώς λέγεται για πολύ μελαχρινή γυναίκα. Το μελανούρι έχει μόνο ένα μαύρο δα-
κτυλίδι στην ουρά του μελαν+ουριον.

μπαρμπουνάρα μου

Είναι περιζήτητο αλίευμα για τη τρυφερή και νόστιμη σάρκα του.
Πβλ. Και πεζοτράγουδο

Μουνάκι μου, μουνάκι μου

και μοσχαναθρεμμένο²

σαν το μπαρμπούνι θρέφεσαι³

σαν τό λαγό κοιμάσαι.⁴

Αλήθεια και στον ύπνο σου

χοντρή⁵ ψωλή θυμάσαι.

ΦΙΛ. ΒΛΑΧΟΥ "ΓΑΜΟΤΡΑΓΟΥΔΑ" "ΚΕΙΜΕΝΑ" ΟΚΤΩΒΡΗΣ 1981

Μουλάρωσε

Ο Ημίονος. Γνωστός για το πείσμα του. Τα τσίτωσε [τα πόδια του] και δεν λέει να
κουνήσει. Πβλ. έχει μουλαρίσιο πείσμα

μου κόλλησε σα βδέλλα

οι βδέλλες χρησίμευαν μέχρι το 19^ο αιώνα για αφαιμάξεις. Τις προσοαλούσαν πά-
νω στο δέρμα όπου και αυτές ρουφούσαν το αίμα του ασθενούς. Έβγαιναν εύκολα
με αλατόνερο.

Λέγεται για ενοχλητικό και επίμονο επισκέπτη. Όμως λέγεται και για κάθε λογής
εκμεταλλευτή : «οι πλουτοκράτες είναι βδέλλες που ρουφάνε το αίμα του λαού»

μου έγινε τσιμπούρι

παράσιτο οικόσιτων ζώων και κατοικίδιων. Αφαιρείται δύσκολα. Όμοια παρομοίω-
ση όπως και το βδέλλα.

μπούφος

ο αρχαίος βυας. Πτηνό που μοιάζει με την κουκουβάγια.

Διά την ομοιότητα του πτιλώματος της κεφαλής του βύου προς τό χαπούτσιν των
Τατάρων, επλάσθη ότι ήτο Τάταρος, λέγεται δε και πρόσωπον Βουλγάρου εχων
(βουλγαρομουσουδάτος) καί έν Βούλγαρία άνατραφείς διά την χονδρήν κεφαλήν
καί τηνήλιθίαν οψιν γνωστόν δ' ότι νυν ό λαός μεταφορικώς **μπούφον** (βυαν) λέγει
τον ηλίθιον.

Ν. ΠΟΛΙΤΗ -ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

² Ανέκαθεν η διατροφή με το πανάκριβο μπαχαρικό, τον μόσχο, ήταν δείγμα άκρας φροντίδας από τους αναθρέφοντες. Πρβλ. μοσχο-
πουλώ, μόσχος και κανέλλα, μόσχος και ξερά σκατά = αρωματισμενη αναπνοή, έλλειψη διάρροιας του μωρού.

³ . Δεν αφορά τι τρώει το μπαρμπούνι αλλά πως το τρώει: με παλινδρομικές κινήσεις των χειλιών του

⁴ Ο λαγός κοιμάται ελαφρά και είναι σε διαρκή ετοιμότητα. Πρβλ. λαγοκοιμάται

⁵ Σε αντίθεση με τα άλλα γαμοτράγουδα (πχ. 8) εδώ δίνεται έμφαση στο πλάτος (Φ, Διατομή) και όχι στο μήκος.

Μυγιάζομαι

Ενεργώ σαν να μου έχουν επιτεθεί μύγες. Ο ένοχος που κάνει ανάλογες χειρονομίες γιατί ελέχθη ότι οι μύγες θα τον υποδείξουν πβλ. **Όποιος έχει τη μύγα μυγιάζεται**: ο ένοχος προδίδεται από την συμπεριφορά του.

μωροί κατσίκα

Υβρις προς αναιδή γυναίκα.

Ένας τέτοιος υβριστής καταδικαστώ σε βαρύ πρόστιμο. Ρώτησε τον πρόεδρο «τι πρόστιμο θα πληρώσω αν πω μια κατσίκα 'κυρία';», «κανένα πρόστιμο» απάντησε ο δικαστής. Τότε αυτός λέει στη μηνύτρια «Χαίρετε κυρία!»

Π

παίζει το πουλί του

Αυνανίζεται. Το πουλί του το πέος, λόγω σχήματος

πας σαν τη χελώνα

Βραδύτατη η χελώνα όπως και το σαλιγκάρι. Λόγω του Αισώπου χρησιμοποιείται συχνότερα σε παρομοιώσεις βραδυκίνητων οδηγών.

πηρέ τη σαρδέλα

προβιβάσθηκε σε δεκανέα. Από το διακριτικό που ράβεται στο μανίκι και έχει μορφή ψαροκόκαλου

ζωικά παιχνίδια

Πεινάω σα λύκος

ο λύκος το χειμώνα βρίσκει δύσκολα φαγητό και είναι πάντα πεινασμένος και ως εκ τούτου επιζήμιος. Τα πρόβατα τα κατασπαράζει βλ. παροιμία «**βάλαμε το λύκο να φυλάει τα πρόβατα**»

λύκος ονομάζεται και οποιοσδήποτε καταστροφικός και βάρβαρος εχθρός.

Πβλ. Παλαμά

“Βοσκοί, στη μάντρα της Πολιτείας, οι λύκοι! Οι λύκοι!

Στα όπλα, Ακρίτες! Μακριά και οι φαύλοι και οι περιττοί,

Καλαμαράδες και δημοκόποι και μπολσεβίκοι

Για λόγους άδειους ή για του ολέθρου τα έργα βαλτοί.»

Πέρδικα

Μάλλον για στρουμπουλή γυναίκα με ωραίο περπάτημα και πλούσιο στήθος

Νεράιδες περδικόστηθες

Στητές και μαρμαροτρήλες

ΓΙΑΝΝΗ ΓΡΥΠΑΡΗ –ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

που σουν πέρδικα γραμμένη

κι ήρθες το πρωί βρεμένη

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Περτίτζιν εκακκούριζεν μέσα στο μερσινάτζιν

τζ' η λυερή τ' αζούλεψεν που το παραθυράτζιν.

- Πουλλίν νάχα τα κάλλη σου! Νάχα τες ομορκιές σου!

Νάχα τζαι τες φωνάες σου! Τζαι τες παρπατησιές σου!

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΥΠΡΟΥ

http://www.stougiannidis.gr/hypoglossal/32_perdika.htm

πολύ μυγιάγγιχτος είσαι

Εύθικτος. Πβλ. Το ευαγγελικό μη μου απτού.

Μη αγγιχτός . Καμμία σχέση με τη μυγα.

πολέμησαν σαν λιοντάρια

Από το αρχαίο ουσιαστικό λέων μσν υποκοριστικό λεονταριον > λεοντάρι

Ζώο μεγάλης γενναιότητας. Πβλ. Λεοντόκαρδος (Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος) και τη φράση κάνει λεονταρισμούς ή κάνει το Λιοντάρι.

Κι αν μασάει σίδερα και **κάνει το λιοντάρι,**

στο τσαρδί του ο Κουταλιανός

τρέμει σαν το ψάρι στην κυρά του μπρος

αχ πώς τη φοβάται ο φτωχός Κουταλιανός,

τρέμει σαν το ψάρι στην κυρά του μπρος

αλλά μην το πείτε κανενός.

Ποντικομαμή

Λέγεται για μικρόσωμη και αεικίνητη γυναίκα

ζωικά παιχνίδια

Τα ποντίκια πολλαπλασιάζονται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς. Μια υποθετική μαία (μαμή) για ποντίκια είναι προφανώς πολυάσχολη και αεικίνητη.

Σ

Σαν ζώον

Η παρομοίωση προστιθέμενη στην περιγραφή κάποιας ενέργειας σημαίνει το υπερβολικό, το άκομψο, το ακαλαίσθητο και γενικά έχει υποτιμητικό χαρακτήρα:

Τρώει σα ζώο,
Κοιμήθηκα σα ζώο,
συμπεριφέρθηκε σα ζώο
και πάει λέγοντας.

Αντί της λογίας έκφρασης «κτηνωδώς»

Σαν κουρεμένο γίδα

Ο νεοσύλλεκτος στο στρατό εμφανίζονταν σαν κουρεμένο γίδα.

Βλ. διαπόμευση όπου το θέμα της διαπομπεύτηκης κουράς αναπτύσσεται διεξοδικά.

Το κουρο+γιδο έδωσε την διαδεδομένη λέξη κορόιδο.

Σαν τα τραγιά

Κοπαδιαστά όπως τα αγελάδων βοσκημένα ζώα, χωρίς αντιρρήσεις και αντίσταση.

σαν τον κάβουρα

- Πως τα πας
- Σαν το κάβουρα δηλαδή κούτσα και στραβά.

Σκυλάδικο

Νυκτερινό κέντρο επί της Εθνικής οδού, όπου τραγουδούν υπόπτου καλλιφωνίας και ηθικής γυναίκα. Τυπικό τραγούδι, δείγμα ποιότητας στίχου και υψηλών νοημάτων: «μπορεί να έχω περίοδο μα έχω κι άλλη δίοδο».

Σκυλοβαριέμαι

Χαρακτηρισμός από τον σκύλο που κοιμάται η κείτεται ξαπλωμένος με έκδηλη έκφραση βαρεμάρας. Το σκύλο- ως πρόθημα δείχνει επίταση. Πχ. σκυλομετάνοιωσα

Σουσουράδα

ἴυγι, ἴυγγοσ, ἢ (ἰύζω)· **1.** σουσουράδα, ονομαζόμενη έτσι από την κραυγή της· οι αρχαίες μάγισσες συνήθιζαν να τη δένουν σ' έναν τροχό, πιστεύοντας πως καθώς γύριζε, εἴλκυαν έτσι τις καρδιές των ανδρῶν και τους ἔκαναν να υπακούουν, σε Ξεν., Θεόκρ. **2.** μεταφ., ξόρκι, φίλτρο, γοητεία, φλογερή επιθυμία, πόθος για κάτι, με γεν., σε Αισχύλ.

Λέγεται για ζωηρό κορίτσι που «τα θέλει», που «κουνάει την ουρά της».

ζωικά παιχνίδια

Στρουθοκαμηλισμός

Πιστεύουν, αδίκως, ότι η στρουθοκάμηλος βάζει το κεφάλι της στο χώμα για να κρυφτεί. Φυσικά το τεράστιο σώμα της είναι σε κοινή θέα. Λέγεται στρουθοκαμηλισμός κάθε μάταιη απόπειρα απόκρυψης

σφίγγα

μουσικοπαθής όπως η Σφίγγα της Αιγύπτου

T

Τα ζώα μου αργά

Αυτός είναι «**τα ζώα μου αργά**» δηλαδή βλάκας, χαζός. Δηλαδή είναι βραδύ-νους, αργός όπως τα ζώα. Το μυαλό μας βέβαια πάει στα αροτριώντα ζώα (βόδι, βουβάλι κλπ).

Όμως στην αρχική φράση το «αργά» είναι επίρρημα που αφορά το ρήμα «περνούσαν». Απαντά στο «ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΡΩΜΑΙΙΚΑ» του Arnold Passow με τα στοιχεία CCCCLXXXIX a. (489)

Ο ΛΗΣΤΗΣ.

Conze.

M. II, 248.

Τὰ ζῳά μου ἀργά μ' ἐμέ περνοῦσαν τὰ στενά
Τῆς λιάνκουρας καὶ τοὺς δρυμοὺς κι' αὐταῖς ταῖς στενωπαῖς.
Κ' ἐξαίφνης παρευθὺ βλέπω ληστήν μετ' τὸ σπαθὶ
Στεκόμενον εἰς τὰ νερά κι' αὐτοῦ στα δροσερά.
5 Ὅμοι τί ἔχω νὰ γενῶ,
Φοβούμαι μήπως καὶ χαθῶ
Ἐδῶ μὲς στὸ βουνό.
Ἄλλὰ τὸ σοβαρὸ, ἀγέρωχο καὶ τρομερὸ,
Ἦφος τ' ἀντρός καὶ τὸ κορμὶ μ' ἔσφαξε εἰς τὴν ψυχῇ·
10 Καὶ κεί' ἀπ' τὰ κλαδιά ἐβγήκαν ἕξ ἑπτὰ παιδιὰ
Μ' ἐντύματα πολλὰ λερά καὶ μετ' σπαθιά γυμνά.
Φρόκη σ' ἐμέ τὸν δυστυχῇ,
Ὅστις εὐρέθηκα ἐκεῖ
Εἰς τὴν αὐτὴν στιγμῇ.
15 Κ' εὐθύς μετ' τὸν ληστή ὄρμουν σ' ἐμέ σὰν ἀετοί,
Τὰ χέρια μου εἰς τὰ κλειδιά ἔδεσαν ταπεινά.
Πλὴν σὰν παρακαλῆς, ποσῶς δὲν πείθεται ὁ ληστής,
Σὰν τύραννος προστάζ' εὐθύς διὰ νὰ ἐκδυθῆς.
20 Ὅμοι κ. τ. λ.
Σοῦ βάζει καὶ φρουρὰν, ἕναν ἀχρεῖον μαχαιρὰν·
Καὶ σοῦ ζητεῖ διὰ ξαγορὰ πέντε κουγκιά φλωριά.
25 Φρόκη σ' ἐμέ κ. τ. λ.

Το Ποίημα φαίνεται να είναι λόγια παραλλαγή παλαιότερου.

Οι πρώτοι στίχοι ὄμως μάλλον εἶναι οἱ αυθεντικοί.

τα φόρτωσε στον κόκορα

πιθανόν να σημαίνει: τεμπέλιασε και δεν μελέτησε και απέδωσε τις ευθύνες (τα φόρτωσε) στον κόκορα που δεν λάλησε εγκαίρως. Φορτώνω τον κόκορα σημαίνει σηκώνω τον εκπυρσοκροτητή της κουμπούρας για να δοθεί το εναρκτήριο σήμα του αγώνα δρόμου: κοντολογίς προτίθεμαι να το σκάσω, να φυγω.

Μια ἄλλη εκδοχή λείει φορτώσε τα σφάλματα του στο κόκορα που δεν λαλήσε εγκαίρως,. Δικαιολογίες γιατί αργήσε ή γιατί δεν μελετήσε.

Ταυραμπάς

Ταυρος+αβάς (πάπας) . ο ταύρος είναι χόντρος και μαύρος κατάλληλος λοιπόν και υποτιμητικός χαρακτηρισμός χοντρού ιερέα.

το απολωλός πρόβατον

συνήθως λεγεται για το παραπλανημενο παιδι καποιας οικογενειας.

επλανηθην **ως προβατον απολωλος** ζητησον τον δουλον σου οτι τας εντολας σου ουκ επελαθομην

[Ψαλμοί, 118:176](#)

Αλλά και το **μαυρο προβατο**, το ονειδος μια οικογενειας, ομαδος.

τον έκανε άλογο

τον έκανε να τρέχει η να δουλεύει. Από την εικόνα του αλόγου σε μαγκανοπήγαδο ή άροτρο.

Τραγογένης

Αυτός που έχει γένει σαν τράγος. Υβριστικό για ιερείς.

Πβλ δίστιχο

ζωικά παιχνίδια

Έχεις ερωμένη
Γερό-τραγογέννη

τρέμει σαν το ψάρι

παρομοίωση για κάποιον δειλό ή άνθρωπο που έχει εκτεθεί σε δριμύ ψύχος.
η εικόνα από το σπαρτάρισμα του ψαριού όταν είναι πια έξω από το νερό.

Κι αν μασάει σίδερα και κάνει το λιοντάρι,
στο τσαρδί του ο Κουταλιανός

τρέμει σαν το ψάρι στην κυρά του μπρος
αχ πώς τη φοβάται ο φτωχός Κουταλιανός,

τρέμει σαν το ψάρι στην κυρά του μπρος
αλλά μην το πείτε κανενός.

τσιλιβήθρα

τό πτηνόν σεισοπιγίς η λευκή, κν. σουσουράδα, κωλοσουσα, τσικλαρίδα*2) μτφ.
έπι προσ. κ. 1δ. έπι γυναικών, ό μικρόσωμος και κάτισχνος.

Φ

φέρθηκε γαϊδουρινά

ο γάιδαρος είναι προτύπων αναισχυντίας πέρδετα και διεγείρεται δημόσια.
Πβλ. Ο που ακλουθεί γάιδαρο ακούει και τις πορδες του.
Η γαϊδουριά είναι η συμπεριφορά του γαϊδαρου.

φέρθηκε σαν γουρούνι

όμοιο με το γαϊδουρινά. Παγκόσμια παρομοίωση για αναισχυντο
male chauvinist pig, porco, porcheria, maiale, cochon,

Φοράδα

Για μεγαλόσωμη γυναίκα με φαρδείς γλουτούς

Φλώρος

Κομψευόμενος νεαρός όπως το συνώνυμο πολύχρωμο πουλί.

φίδι κολοβό

τα περισσότερα φίδια γίνονται επιθετικά αν τα βλάψεις. Το φίδι του το κολόβωσαν
είναι επομένως πιο επικίνδυνο.

Λέγεται για επικίνδυνο και ύπουλο άνθρωπο.

Ω

ως πρόβατον επί σφαγήν

χωρίς να αντισταθεί.

βιβλική φράση από το βιβλίο του Ησαΐα της ΠΔ **ως πρόβατον επί σφαγήν** ηχθη και
ως αμνος εναντιον του κειροντος αυτον αφωνος ουτως ουκ ανοιγει το στομα αυτου